

Ο Δ.Σ.Α. πού είναι;

Κώστας Παπαδάκης

Πριν λίγες μέρες στις 19/11/2020 εγκαινιάστηκαν οι νέες φυλακές που θα χτιστούν στις πρώην εγκαταστάσεις του NATO στον Ασπρόπυργο, προκειμένου να μεταφερθεί εκεί η λειτουργία των φυλακών Κορυδαλλού. Το οικόπεδο μάλιστα έχει μεταβιβαστεί από το Υπουργείο Εθνικής Αμυνας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

Είναι πολλά χρόνια που η τοπική κοινωνία και οι θεσμικοί της φορείς έχουν αξιώσει την απομάκρυνση των φυλακών Κορυδαλλού από την πόλη τους για να απαλλαγούν από τα τιμωρικά εκτρώματα τους και την όχληση που προκαλούν. Όταν χτίστηκαν και άρχισαν να λειτουργούν το 1966 περιβάλλονταν από μία ερημιά, τώρα έχει γίνει μία ολόκληρη πόλη, όπως παλιότερα και οι φυλακές Αβέρωφ.

Η τάση γενικότερα είναι άλλωστε οι φυλακές να κατασκευάζονται με προδιαγραφές υψίστης ασφαλείας και μακριά από την οικιστικό ιστό, όχι μόνο για λόγους ασφάλειας, αλλά κυρίως για να αποτρέπουν την επαφή των κρατούμενων με την ζώσα κοινωνία, τις κινητοποιήσεις και διαδηλώσεις που συχνά φτάνουν έξω από τις πόρτες των φυλακών. Έτσι, μία σειρά από σύγχρονες φυλακές – απομονωτήρια, κατασκευάζονται και λειτουργούν αρκετά χιλιόμετρα έξω από τις πόλεις που εδρεύουν περιβαλλόμενες από αγροτικές εκτάσεις, βουνά και έρημους δρόμους.

Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα, η ολοκλήρωση της κατασκευής προβλέπεται μέσα στο 2022 και η έναρξη λειτουργίας των φυλακών στο 2023.

Ιδιαίτερη εντύπωση προξενεί η εξαγγελία για την κατασκευή επτά δικαστικών αιθουσών, ενός ολόκληρου δηλαδή δικαστικού συγκροτήματος στην ερημιά του Ασπρόπυργου μέσα στις φυλακές.

Από την αναζήτηση στο διαδίκτυο προέκυψε ότι η είδηση αυτή κυκλοφορεί με τη μορφή της διαρροής από τις αρχές του 2020 ενώ μετά τον Απρίλιο 2020 αναφέρεται ότι τα σχέδια των οικοδομημάτων του συγκροτήματος προωθήθηκαν για έγκριση στο ΣΥΠΟΘΑ και περιελάμβαναν και τις επτά δικαστικές αίθουσες από τις οποίες οι δύο θα είναι «υψίστης ασφαλείας».

Εκείνο που δεν προκύπτει από την έρευνα είναι η οποιαδήποτε θέση του – λαλίστατου τελευταία περί άλλα Δ.Σ.Α. – για αυτήν την επιχειρούμενη συνολική σχεδόν μετεγκατάσταση των δικαστηρίων κακουργημάτων Αθηνών και Πειραιώς στον Ασπρόπυργο.

Διότι εδώ δεν πρόκειται για έκτακτη και κατ'εξαίρεση διεξαγωγή δικών στις φυλακές. Πρόκειται για ανατροπή του κανόνα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται τόσο σε επίπεδο αρχών του δικαίου, όσο και σε επίπεδο συνεπειών στην καθημερινότητα των παραγόντων της δίκης.

Τι άλλο μπορεί να σημαίνει η εξαγγελία επτά ολόκληρων αιθουσών στην ερημιά της φυλακής του Ασπρόπυργου ;

Με ποιες εισηγήσεις αρμόδιων φορέων η κυβέρνηση αποφάσισε την οικοδόμηση αυτού του **δικαστικού πολυκαταστήματος** στις νέες φυλακές του Ασπροπύργου ;

Έχουν άραγε ερωτηθεί για αυτόν τον προγραμματισμό οι κατά τόπον αρμόδιοι Δικηγορικοί Σύλλογοι και οι δικαστικές ενώσεις ;

Ρωτήθηκαν οι δικαστές και οι εισαγγελείς αν επιθυμούν και θεωρούν συμβατό με την κοινωνική τους αποστολή να εισέρχονται προκειμένου να αποδίδουν δικαιοσύνη σε χώρο φυλακών, κάτω από προφανής συνθήκες αστυνόμευσης, προκατάληψης και εμφαντικής παραβίασης του τεκμηρίου αθωότητας ή μήπως συναινούν και για αυτό σιωπούν ;

Έχουν ερωτηθεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης και οι Διοικήσεις των Εισαγγελιών και των δικαστηρίων που πρόκειται να μεταφερθούν εκεί;

Ερωτήθηκε ο Δ.Σ.Α. για τα παραπάνω και αν συναινεί στην καθημερινή εξόντωση των μελών του;

Αλλά και αν πράγματι το γνώριζαν δεν άξιζαν ούτε μία πρόσκληση στα εγκαίνια ύστερα από τόση πλάτη που έβαλαν στην κυβέρνηση ιδίως το τελευταίο χρονικό διάστημα με την πανδημία;

Δεν θεώρησαν έστω σκόπιμο να διαπραγματευτούν τουλάχιστον για τα «δευτερεύοντα», όπως δηλαδή η κατάσταση και λειτουργία αιθουσών εργασίας για τους δικηγόρους με υπολογιστές, φωτοτυπικά, σκάνερ, ίντερνετ, κυλικείου, χώρων στάθμευσης, συγκοινωνιακή πρόσβαση και οτιδήποτε άλλο καταστήσει τις συνθήκες κάπως ανθρώπινες και για την διεξαγωγή των επισκεπτηρίων στις φυλακές αλλά και για την παραμονή για την διεξαγωγή των δικών ;

Η απουσία οποιουδήποτε εκπροσώπου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών ή και Πειραιά και όλων των παραπάνω φορέων, σε αντίθεση με την παρουσία ήσσονων παραγόντων της πολιτικής ζωής από την τελετή των εγκαίνιων μάλλον μαρτυρά το αντίθετο.

Τότε όμως αφού η ειδησεογραφία βοά και οι εξελίξεις ήδη δρομολογούνται γιατί δεν παρεμβαίνουν ;

Άραγε οι Δικηγορικοί Σύλλογοι, αλλά και οι Ενώσεις Δικαστών και όλοι εκείνοι οι κοινωνικοί και επιστημονικοί φορείς που εκφράζουν είτε την πρόθεση για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων, είτε την συνδικαλιστική εκπροσώπηση των λειτουργών τους, **θεωρούν ανεκτή την λειτουργία δικαστηρίων μέσα στον χώρο των φυλακών;** Αντιλαμβάνονται δηλαδή την σχέση δικαστηρίου και φυλακής κάτι περίπου όπως την σχέση ανάμεσα σε παραγωγή και κατανάλωση ;

Η δικαιολογία της έλλειψης κατάλληλων χώρων στα δικαστήρια της Αθήνας είναι προφαντική. Είναι αλήθεια πως η «αρχιτεκτονική» του Εφετείου ανέκαθεν λειτουργούσε χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των λειτουργών της δικαιοσύνης, με την ανοχή των φορέων τους. Έτσι π.χ. σε ένα λαβυρινθώδες πολυώροφο κτίριο Εφετείου, εκατοντάδες τετραγωνικά μέτρα σπαταλιώνται σε ατελείωτους καφκικούς διαδρόμους, αλλά οι δικηγόροι στις γραμματείες του δού ορόφου αναγκάζονται να γράφουν **προσθήκες στο πόδι** αφού δεν υπάρχει ούτε αίθουσα ούτε τραπέζια και καθίσματα για αυτό. Τα τελευταία χρόνια το Εφετείο Αθηνών, διαθέτει και διαρκώς προσθέτει στους χώρους του σωρεία αιθουσών μικρών στο ισόγειο και ιδίως στο διπλανό κτίριο των πολιτικών υποθέσεων, αλλά αίθουσες αχρησιμοποίητες καθημερινά, πολύ μικρές και **παντελώς ακατάλληλες για ποινικές δίκες**, γιατί δεν έχουν εύκολη πρόσβαση, χώρους αναμονής και εξυπηρέτησης και με πολύ κακό καταμερισμό.

Ενώ εκείνο που αποδεδειγμένα λείπει από το Εφετείο είναι **μία τουλάχιστον ακόμα μεγάλη αίθουσα** ανάλογη με την αίθουσα τελετών για διεξαγωγή πολυπρόσωπων δικών, αφού η εξέλιξη του συλλογικού ποινικού δικαίου σε συνδυασμό με την εντατική λειτουργία του οργανωμένου εγκλήματος τα τελευταία χρόνια έχουν δημιουργήσει πολλές πολυπρόσωπες δίκες (οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα βίας,

ναρκωτικά κλπ) μεγάλης διάρκειας με παρουσία δεκάδων κατηγορουμένων, εκατοντάδων δικηγόρων κ.λπ.

Αυτά όμως τα προβλήματα δεν τα λύνουν οι φυλακές του Ασπρόπυργου, ούτε η πληθώρα των δικαστικών αιθουσών που εξαγγέλθηκαν και κατασκευάζονται εκεί. Και σε κάθε περίπτωση δημιουργούν άλλα προβλήματα, πολύ μεγαλύτερα.

Στον Κορυδαλλό είναι αλήθεια, ότι από τα χρόνια της μεταπολίτευσης υπήρχε και κατά καιρούς λειτουργούσε εκσυγχρονιζόμενη ανάλογα με τις περιστάσεις και την εκάστοτε επικείμενη δίκη η γνωστή αίθουσα των γυναικείων φυλακών Κορυδαλλού (εκεί δικάστηκαν οι πρωταίτιοι του Απριλιανού πραξικοπήματος το 1975) για υποθέσεις με κρατούμενους που για διάφορους λόγους η κυβέρνηση επιθυμούσε τη διεξαγωγή τους μακριά από το κέντρο.

Πάντοτε όμως ο προοδευτικός νομικός κόσμος ζητούσε την κατάργηση της και θεωρούσε και διακήρυσσε ότι η διεξαγωγή δικών μέσα σε φυλακές αποτελεί δείγμα χαμηλού δείκτη νομικού πολιτισμού και δημοκρατικής ευαισθησίας, καθώς αντιγράφει μοντέλα χωρών τύπου Η.Π.Α., Τουρκίας κ.λπ. Δεν είναι τυχαίο ότι στην αίθουσα των φυλακών Κορυδαλλού και μόνο επιχειρήθηκε κατ'επανάληψη **η διαμόρφωση συνθηκών επιδεικτικής προβολής της καταστολής και εξ ίσου επιδεικτικής προσβολής** της αξιοπρέπειας και του τεκμηρίου αθωότητας των κατηγορουμένων στα Αμερικανικά πρότυπα, όπως η κατασκευή κλωβών και περιβλημάτων για την απομόνωση των κατηγορουμένων από τους λοιπούς παράγοντες (δίκες Χαμπντάν και 17N), τις οποίες ευτυχώς η αποφασιστική αντίδραση των παρισταμένων συνηγόρων υπεράσπισης και η γενναία στάση των δικαστών της έδρας απέτρεψε. Τέτοιες εκπλήξεις θα περιλαμβάνουν άραγε οι διαβαθμισμένες δύο αίθουσες είναι «υψίστης ασφαλείας» ;

Αλλά αν τελικά ο νομικός κόσμος ανέχθηκε τη λειτουργία δικών σε φυλακές, δεν σημαίνει ότι την δέχθηκε και κατά κανόνα, παρά μόνο ως εξαίρεση για έκτακτες περιστάσεις. Ωστόσο η στάση αυτή όχι δεν στάθηκε ικανή να κάμψει την λειτουργία δικαστικής αίθουσας στον χώρο των φυλακών, αλλά αντίθετα και μάλιστα επί των ημερών της κυβέρνησης της «πρώτης φοράς» αναβαθμίστηκε, καθώς προστέθηκε μία δεύτερη αίθουσα δίπλα στην πρώτη και έτσι κατέστησε δυνατό να διεξάγονται δύο δίκες ταυτόχρονα. **Έτσι ο Κορυδαλλός έγινε «Mall»**, καθώς στην είσοδο οι αστυνομικοί της υποδομής ρωτούσαν **«Πού πηγαίνετε ; Πυρήνες ή Χρυσή Αυγή;»** Όσο για την όλο και πιο συχνή χρήση της αίθουσας και την επιλογή των δικών που γίνονταν εκεί, ήταν οι δίκες που συνήθως η διοίκηση του Εφετείου απέφευγε να έχει κάτω από την μασχάλη της.

Έτσι ήταν και η δίκη της Χρυσής Αυγής, της οποίας περισσότερες από 200 συνεδριάσεις, ιδίως την περίοδο 2015 - 2018, έγιναν στον Κορυδαλλό, παρότι μετά τους πρώτους μήνες της δίκης δεν υπήρχε κανένας κρατούμενος, ώστε να δικαιολογείται η τέλεση της δίκης εκεί. Συχνά όμως όποτε τολμήσαμε να ζητάμε τη μεταφορά της δίκης στο Εφετείο απειληθήκαμε με διεξαγωγή της στο Μαρούσι, στο Μοσχάτο και οπουδήποτε αλλού μακριά από τα δικαστήρια.

Αντίθετα, σπάνια η αίθουσα του Κορυδαλλού γνώρισε την διεξαγωγή δικών οικονομικού εγκλήματος. Οι κατηγορούμενοι και η «δικηγορία της Samsonite» είχαν την δυνατότητα να αποφεύγουν την εξορία και να δικάζονται υπό αξιοπρεπέστερες συνθήκες.

Είναι αναμφίβολο λοιπόν ότι η διεξαγωγή των δικών μέσα σε χώρο φυλακών **προσβάλλει την αξιοπρέπεια και το τεκμήριο αθωότητας** των κατηγορουμένων. Δημιουργεί προκατάληψη και περιορίζει την αίσθηση της δικαστικής ανεξαρτησίας και αμεροληψίας. Επιβεβαιώνει με κάθε τρόπο την έναντι πάντων κυριαρχία των μηχανισμών καταστολής στην απονομή δικαιοσύνης και την δυσκολεύει.

Ακόμα η διεξαγωγή των δικών μέσα σε χώρο φυλακών **πλήττει ευθέως την αρχή της δημοσιότητας** διότι δημιουργεί εύλογα μία ψυχολογική αποστροφή και δυσμένεια σε οποιονδήποτε είναι διατεθειμένος και επιδρά αρνητικά στην διάθεση οποιουδήποτε θα ήθελε να την παρακολουθήσει, κάνοντάς τον να

αισθάνεται ο ίδιος φυλακισμένος. Πολύ περισσότερο δε όταν γνωρίζει ότι στην είσοδο είναι υποχρεωμένος να δώσει τα στοιχεία του και να καταγραφούν ή και να αφήσει την ταυτότητα του μέχρι να αποχωρήσει.

Αλλά και η ίδια η διεξαγωγή των δικών **σε χώρους απομακρυσμένους από το κέντρο πλήττει επίσης την αρχή της δημοσιότητας** (άμεσης με τη φυσική παρουσία του κοινού και έμμεσης με την παρουσία δημοσιογράφων και ΜΜΕ) με δεδομένο ότι δυσχεραίνει την πρόσβαση, την καθιστά χρονοβόρα και δαπανηρή και αφού θα χρειαστεί το λιγότερο μία ώρα από το κέντρο της Αθήνας με αυτοκίνητο ή ταξί μέσω Αττικής οδού και άγνωστο πόσο αν επιλέξει την συγκοινωνία, που προς το παρόν δεν έχει καν προβλεφθεί.

Για δε την μαχόμενη δικηγορία του ποινικού δικαίου η πραγματοποίηση της εξαγγελίας αυτής θα είναι **ένα ακόμα καρφί στην πολλαπλή και καθημερινή σταύρωσή της** τα τελευταία χρόνια, καθώς θα την αναγκάσει να εξορίζεται καθημερινά, να περνάει ατελείωτες ώρες αναμένοντας ή δικάζοντας ξεκομμένη από τις υπόλοιπες επαγγελματικές της δραστηριότητες μακριά από το κέντρο της Αθήνας.

Η αντίθεση των Δικηγορικών Συλλόγων όλα τα προηγούμενα χρόνια στην προσπάθεια εξανδραποδισμού της μαχόμενης δικηγορίας με την δημιουργία περιφερειακών Πρωτοδικείων και Εισαγγελιών υπήρξε απόλυτη. Φυσικά, οι κυβερνήσεις έβρισκαν τρόπο για να παρακάμψουν αυτήν την αντίθεση. Ένας από αυτούς ήταν η μετατροπή των υπαρχόντων Ειρηνοδικείων σε περιφερειακά Πρωτοδικεία με την υπέρμετρη αύξηση των αρμοδιοτήτων τους το 2011, που ήταν τόσο μεγάλη που δεν την άντεξαν ούτε τα ίδια και έτσι πολύ γρήγορα μεγάλο μέρος των αρμοδιοτήτων αυτών επανήλθε στα Πρωτοδικεία. Όταν αργότερα η προηγούμενη κυβέρνηση με Υπουργό Δικαιοσύνης τον Σταύρο Κοντονή επιχείρησε να επαναφέρει την διάσπαση του Πρωτοδικείου και της Εισαγγελίας της Αθήνας, βρήκε μπροστά του ενωμένο τον δικηγορικό κόσμο με σχεδόν πλήρη ομοφωνία στο δημοψήφισμα που διεξήχθη πριν δύο μόλις χρόνια και υποχώρησε.

Τι έχει αλλάξει ώστε με αυτές τις παρακαταθήκες και τις νωπές, σαφείς, ομόφωνες και ανεπίδεκτες αμφισβήτησης εντολές των μελών του να ανεχθεί ο Δ.Σ.Α. τη μετακόμιση των Εφετείων Αθηνών και Πειραιά στον Ασπρόπυργο ;

Αθήνα, 23/11/2020